

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי פ"א מהל' נדרס ה"ה:

צב ג מיי שם הל"ז [נושע"י יו"ד ס' ר"ג סעי' א:]

צב ד מיי פ"יו מהל' מנכלת אסורות ה' כ

סמג לאון קמא טוע"פ א"רס ס' שמק וטוע"פ יו"ד ס' שעג סעי' א בהג"ה:

צה ה מיי פ"א מהל' נדרס ה"כ סמג לאון רמא טוע"פ יו"ד ס' ר"ג סעי' ב וסעי' לה:

צו ו ז מיי פ"ד מהל' תפומות ה"ה:

צו ח מיי פ"א שם הל' ט:

תוס' הרא"ש

ש"ס קטן אוכל נבלות כו'.
ח' כי ב"ד מצווין נמי להפרישו ומי ניהא הא קתני יכול יהא חייב על הקדשו קרבן. וי"ל שהיה יכול לומר ולטעמך: הקדיש הוא ואכלו אחרים. וכן נמי הוא מצי למימר שבגלל הוא עצמו ואכל א"י לא רצה לומר לפי ששנה כבר לדון שבועה ולכן מתוקמא בהקדיש הוא כו' כדי שיהא איירי בתרווייהו ולא משכחת זיוון שבועה באחרים הילכך בעי לאוקומי סיפא באחרים: וקראי אסמכתא בעלמא הוא. והא דקא אמר יכול יהא חייב על הקדשו קרבן לפי האסמכתא הולך ודורש הפסוק: ר' יוחנן ור"ל דאמר תרווייהו לוקין. תימה הא שמינין לר"ל דאמר התירא ספק לא שמה התירא בפרק התפומות גבי הפיגול והנותר והטמא שבללן: זה בזה וכל מופלא סמוך לאיש התירא ספק היה דמישר לא יביא שערות ונמצא דאכתי לא היה שנה שלפני גדול וכשהביא שתי שערות לא איירי דא"כ הוא עצמו אם אכל ילקח לו' יוחנן דאמר לעיל דאז זמן כלאחר זמן וי"ל דאוליין בחר רובן שמביאין שערות שובלן: אי דאורייתא קאן אוכל נבלות כו'. ת"י הנה מצי דאמר להא בעי ר' יוחנן כפ' תרש"ב מצווין להפרישו אלא בלאו הכי פרק שפיר (והלכי) [ולכן] המסקנא דרב פינחס בלא"ה נחת: ברב פנחס כו'. פרש"י: ולהכי מיפר בקורמין הואיל שנדרה על דעת בעלה ודחק לפ' משום דאין כתוב אלא בספרים אחרים ומצינו כפ' א"רס דאמר רב הונא בריה דרב יוחש בבורחת יקדשו לו' לעשרתן ואין כתוב בספרים אלא אע"פ' הוי פירוש כמו אלא. ובגדלים בסוגיא זו כתוב אלא בכל הספרים הילכך נראה לפ' דאדלעיל קאי דפרין אתי נישואין דרבנן ומבטלי נדרה דאורייתא ומשני אין כדו' פינחס דכיון הנודרת על דעת בעלה יכול להפר אפי' הוי נישואין דרבנן. ותימה א"כ למה נכתבה הפתח הבעל כלל כיון דכל אשה נודרת על דעת בעלה י"ל דכיון דאמר קיים לויכ' שוב אין הבעל יכול להפר אפי' הוי נישואין דרבנן א"י אפי' פירשה בתריא שנדרה שלא לדעתו בעלה מיפר לה בעל כרחא. א"י משום דנתנה תורה רשות לבעל להפר הוא דאמרינן דנודרת על דעתו לפי שנראה לה שבידו להפר כמו בשאר נשים הילכך כיון שנדרה על דעתו וסמוכה על שולחנה כל עיקרה על דעתו נדרה ויכול להפר: בברוח קסבר תרומה בזמן הזה דאורייתא ובעי לאיתויי

מו:

א"י מופלא הסמוך לאיש דאורייתא מילקא נמי לילקי. וא"ת ואמאי פריך בפשיטות דלילקי הא איכא אמוראי דאמרי דנדרו נדר לענין שאם אכלו אחרים שלוקין אבל הוא לא לקי דקטן הוא לעונשין וי"ל דהכי פריך אי מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ואית ליה איסורא לקטן מילקא נמי לילקי:

לאותן המוזהרין ע"יו. תימה

א"כ היכי ס"ד דליחייבו קרבן לפי שמניחין לו לעבור על נדרו וי"ל דהוה מצי למימר ולטעמך אלא דצלאו הכי פריך שפיר:

בגון שהקדיש הוא ואבדו אחרים. וא"ת ואמאי לא מוקי כגון שאכל הוא צעמנו לכשהגדיל והוה ניחא טפי דדון שבועה לא ממוקמא אלא כשאכל צעמנו דאפי' נשבע שלא יאכלו אחרים אין צדק כלום כל זמן שלא אסר עליהם צניקים דהוי כהקדש וי"ל דניחא ליה לאוקומי כשאכלו אחרים מיד סמוך לנדרו:

רבי יוחנן ור"י דאמרי תרוייהו דוקין. וא"ת והא סבר ר"ל התרתא ספק לא שמה התרתא בהתערוכות (ונחם) עת). גבי נותר ופגול שצנלן זה בזה והכא התרתא ספק הוא דשמא לא יביא צ' שערות עד צ' שנים או ג' ונמנאל דלכתי לא הוי מופלא סמוך לאיש ואי מיירי שאכלו אחרים לאחר שהגדיל א"כ הל"ז כשאכלו הוא צעמנו ובהציא שתי שערות נמי לא איירי דא"כ הוא עצמו אם יאכלנו ילקה דרבי יוחנן אית ליה לעיל דמוך זמן כלאחר זמן וי"ל דאוליין בחר רוב שערות שובלן: אי דאורייתא קאן אוכל נבלות כו'. ת"י הנה מצי דאמר להא בעי ר' יוחנן כפ' תרש"ב מצווין להפרישו אלא בלאו הכי פרק שפיר (והלכי) [ולכן] המסקנא דרב פינחס בלא"ה נחת: ברב פנחס כו'. פרש"י: ולהכי מיפר בקורמין הואיל שנדרה על דעת בעלה ודחק לפ' משום דאין כתוב אלא בספרים אחרים ומצינו כפ' א"רס דאמר רב הונא בריה דרב יוחש בבורחת יקדשו לו' לעשרתן ואין כתוב בספרים אלא אע"פ' הוי פירוש כמו אלא. ובגדלים בסוגיא זו כתוב אלא בכל הספרים הילכך נראה לפ' דאדלעיל קאי דפרין אתי נישואין דרבנן ומבטלי נדרה דאורייתא ומשני אין כדו' פינחס דכיון הנודרת על דעת בעלה יכול להפר אפי' הוי נישואין דרבנן. ותימה א"כ למה נכתבה הפתח הבעל כלל כיון דכל אשה נודרת על דעת בעלה י"ל דכיון דאמר קיים לויכ' שוב אין הבעל יכול להפר אפי' הוי נישואין דרבנן א"י אפי' פירשה בתריא שנדרה שלא לדעתו בעלה מיפר לה בעל כרחא. א"י משום דנתנה תורה רשות לבעל להפר הוא דאמרינן דנודרת על דעתו לפי שנראה לה שבידו להפר כמו בשאר נשים הילכך כיון שנדרה על דעתו וסמוכה על שולחנה כל עיקרה על דעתו נדרה ויכול להפר: בברוח קסבר תרומה בזמן הזה דאורייתא ובעי לאיתויי

יוצא דופן פרק חמישי נדה

לפי שמצינו שהסוה הכסוב
מכי יפילא דמשמע יודע להפלות סמוך לאיש דלכתי קטן הוא כל שנה זו:
זה סדר אשר לוה וגו'. כלומר לאיסר ולא יחל אמרתי שיהא איסרו איסר ונדרו צבל יחל ולא לקרבן מעילה וצל יחל היינו מלקות ומסייע ליה לרב הונא:
אימא

לאיסור צל יחל כלומר לאיסורא צעלמא ולא מלקות:
אי מופלא סמוך לאיש דאורייתא.
מכי יפילא לנדרו נדרס:
מילקא נמי לילקי.
דהא כל זמן דנדרו נדר קאי עליה צבל יחל:
איסורא נמי ליכא.
עליו אם אכלו דהא אי אמו רבנן לתקומי הכי מקון שלא יאכלו אחרים את הקדשו או הוא לכשיגדיל אצל צקטנותו לא צאו לאסור עליו דקטן לאו צר קצולי עליה תקנתא דרבנן הוא:
ומשני לעולם דרבנן ואיסורא אמאן קאי על אופן המזהרים עליו להפריש מאיסורא:
ש"מ כו'.
פלוגמא היא צפרק חרש שנשא פקחת ציננות (דף קיד.).
אלא הכא נמאי עסקין כו'.
ולעולם כדקמתי ולאיסר ולצל יחל דהוי מלקות גמור ואפ"ה לא תסייעיה לרב הונא מהא דהא דקמתי מלקות אהקדש קטן לאו לדידיה קאמר אלא לאחרים שצאלו את הקדשו:
מדרבנן כלומר מ"ד אין לוקין מוקים להא דקמתי לאיסר ולצל יחל כדאוקמינן לאיסור צל יחל איסורא צעלמא ומדרבנן ומקרא דכי יפילא דקמתי ששהו הכתוב אסמכתא צעלמא:
יטומא.
שהשיאתה אמה דבת מילאין היא דנשואין דידה מדרבנן:
צעל מפר נדרס.
ולא קרי לה יטומה אלא צקטנותא כל זמן שראויה למילאן:
אי אמרם צעלמא מופלא סמוך לאיש.

לא הוי נדרו נדר אלא מדרבנן מש"ה צעלה מפר לה דלמו נשואין דרבנן כו':
והא לני גדלה אכלה.
בההיא הפרה דלאו הפרה היא ונמנאל גדול אוכל נצלות:
כל שעה.
ואף משגדלה:
והוא שצעל.
לאחר שגדלה דהויא הך צעילה קדושין גמורין דאורייתא דמעשה גדולה מעשה הלכך אמו נישואין דאורייתא ומצטלין נדרא דאורייתא:
אין הצעל מפר.
נדרים הקודמין לנישואין צמסכת נדרים [סו.].
והאי נדר קדם להך צעילה דאורייתא:
על דעם צעלס.
והך קטנה על דעמו של זה נדרה וכי אמרינן אין הצעל מפר צקודמין הדיא דלית לה צעל צשעת נדר כלל:
כדרב פנחס.
כלומר לא תוקי לה לצרייתא כשהצעל מפר לה כל שעה ושעה (ט) לעולם נדרה דאורייתא ודקשיא לך אמו נשואין דרבנן ומצטלין נדרא דאורייתא אהכי מצטלת לכל הנודרת כו':
לעונם נדרים.
היינו מופלא הסמוך לאיש שנדריו נצדקין:
סברא.
רבנן צני הישיצה דצעו לאותובי לרב כהנא מהכא:
תרומה דאורייתא.
וקאמר משבא לעונת נדרים תרומתו תרומה והקדש וגדר חדא

היא דמקדשה דצדורו שקורא עליה שם:
ירושא ראשונה.
של יושע:
ושנים.
צמי עורא:
יש לן.
כלומר צגלות נצוכדנלר צטלה קדושת הארץ ונצטרכו ליורשה ולקדשה צשניה:
אצל שלישית.
דעמיד לצא:
אין לנס.
כלומר אינה ירושה דלא יצטרכו לרשמה ולקדשה דלא צטלה קדושתה מגזרת הכתוב:
ואמר רבי יוחנן.
צעלמא:
מאן סנא סדר עולס רבי יוסי.
ולא סבר לה.
להא דרשא דקמתי שלישית אין להן אלא ודאי צטלה קדושת הארץ ותרומתה דהשתא דרבנן:
עיסא חולין שנדמעה.
כגון שנפל סאה של תרומה לתוך פחות ממאה של חולין:
חייבת

היא דמקדשה דצדורו שקורא עליה שם:
ירושא ראשונה.
של יושע:
ושנים.
צמי עורא:
יש לן.
כלומר צגלות נצוכדנלר צטלה קדושת הארץ ונצטרכו ליורשה ולקדשה צשניה:
אצל שלישית.
דעמיד לצא:
אין לנס.
כלומר אינה ירושה דלא יצטרכו לרשמה ולקדשה דלא צטלה קדושתה מגזרת הכתוב:
ואמר רבי יוחנן.
צעלמא:
מאן סנא סדר עולס רבי יוסי.
ולא סבר לה.
להא דרשא דקמתי שלישית אין להן אלא ודאי צטלה קדושת הארץ ותרומתה דהשתא דרבנן:
עיסא חולין שנדמעה.
כגון שנפל סאה של תרומה לתוך פחות ממאה של חולין:
חייבת

מסורת הש"ם

(א) שנת קמא. יצמות קיד. [גיטין נה.]. ט [נזיר כט: סב.]. א [שבת קמא. וט"ז]. ד [גיטין פג: נדרים עג: שבת מו: יצמות כט: ט] תרומות פ"א מ"ג. ו [נוסבדר המעטה שלפנינו ר' יהודה אומר תרומתו תרומה וע"ש כפי ה"י"ש]. ו [יצמות פג: ה"י"ש]. ט [ג' תוס' עירובין ט: ד"ה אי לא]. י [עירובין לח.]. ט [במדבר ו, ו' ז"ל אחר ד"ה כדרבן, [בבמי' שפנינו איתא אלא], ט ז"ל פה.:

תורה אור השלם

1. ודבר משה אל ראשי האמוראים לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה בבורא ל ב .
2. ונביאך יי אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה ותישקך ודברך מאבותיך: דברים ל ה

הגהות הב"ח

(א) גב' מני לה ולא סבר דף י"ז ופסד דף קל' וסנהדרין דף פו ושעטות פ"ק וצמח מקומות:
(ב) ר"ש ד"ה כדרב פנחס וכו' דלעולם וכו' אהכי מבטלין:
(ג) ד"ה מני לה ולא סבר:

גליון הש"ם

גב' שהקדיש הוא ואבדו אחרים. ע' נדרס טו ע"א נ"ס

מוסף רש"י

מופלא הסמוך לאיש. קטן שידע להפלות ולומר בזמן שהוא סמוך לאיש, דהיינו בן י"ב. לשם מי נדר לשם מי הקדיש (נזיר כט). על דעת בעלה היא נודרת. על מנת אם ירלה הצעל וסמכה עליה דמזוקק לה כיום משעו (שבבט סו). על מנת אם ירלה וחס לאו לא יאה נדר (גיטין פג). וירושא ראשונה. צמי ירושע היא ירושה, ושניה. וכן שנים דצמי עורא, דכשגל גלות לאקוה צטלה קדושת הארץ צצטלה ירושה לאקוה וקצלת שניה ירושה (נזירין ט). שלישית אין להן. כלומר לא צעי למסדר ומיתמא, דירושא עומדת היא, ואשמעינן האי קרא דלא צטלה קדושת הארץ צגלות טיטוס (יצמות סס) ששניה לא פסקה (נזירין סס).

תוס' הרא"ש (המשך)

סייעתא דליל. ותימה דהא ר"ל סבר בפרק הערל תרומה בזמן הזה דרבנן וי"ל דהוה מצי לטימר ולטעמך:
אתי גברא דרבנן ומתקן טבל דאורייתא. ותימה אדפרק מדר' יוסי ליסייעיה מדר' יהודה דאמר אין תרומתו תרומה וי"ל דר' יהודה שפיר מצי סבר דמופלא סמוך לאיש דאורייתא ואפי"ה אין תרומתו תרומה דדוקא להקדיש ולאסור הוי מופלא סמוך לאיש כגדול אבל לתקן הכרי לא חשיב כגדול הילכך אין תרומתו תרומה: